

Unikt uttryck med våtplåt

Hans Jonsson gör det inte lätt för sig. Som fotograf finns det knappt något svårare att ge sig in på än våtplåtsfotografi. Men det svåra hantverket är en konst i sig, och slitet ger belöning: Bilderna blir unika och får ett underbart uttryck.

TEXT: MAGNUS FRÖDERBERG FOTO: HANS JONSSON

© Hans Jonsson

På bara några år har Hans Jonsson etablerat sig som våtplåtsfotograf. I somras reste han runt i Sápmi för att fotografera samer under renskiljningen. Han använde en kamera som kräver tre man för att flyttas, och det behövdes en helikopter för att ta sig runt med den 120 kilo tunga fotoutrustningen.

Det kan låta jobbigt, men transporten är inte det svåra. De 50x50 centimeter stora plåtarna måste prepareras med en silverlösning i ett mörkt tält direkt innan fotograferingen så att de blir ljuskänsliga. Efter exponeringen kommer det riktigt svåra; då måste den stora plåten framkallas på tio sekunder utan att framkallningen blir ojämn.

– Jag har fastnat för hantverket. Att det får ta tid, att jag får jobba med händerna. Det är ett konsthantverk.

– Det är som en antik form av Polaroid. På åtta till nio minuter har man en färdig plåt.

Intresset för våtplåtsfotografering väcktes för fyra år sedan då Hans Jonsson satt och gjorde klart ett fotouppdrag i Photoshop.

– Jag blev trött och tog en surfpaus. Efter en stund hade jag kommit in på webbsidor om våtplåtsfotografering och fastnade direkt för bilderna. Tekniken ger ett speciellt uttryck.

En annan fördel med tekniken är att fotograferingen tar tid och väcker nyfikenhet hos de som blir fotograferade.

– En porträttsession tar en förmiddag och ger tre färdiga plåtar. Det blir ett fint möte där man hinner lära känna den man fotograferar.

– Det var så häftigt i Sápmi. De jag fotograferade berättade så mycket intressanta historier under fotograferingen.

Hans började jobba som fotograf före digitalteknikens intåg. Under 1980-talet började han som pressfotograf på Sydsvenskan i Malmö.

FAKTA OM HANS JONSSON

Ålder: 60 år

Bor i: Landskrona. Är uppvuxen här, men bott många år i Malmö och Örebro. Flyttade bland annat tillbaka för fotografins skull.

Familj: Gift med Karin, tre vuxna barn, två barnbarn

Gör: Jobbar som kommersiell fotograf, men ägnar mig mer och mer åt konstnärlig fotografi med våtplåt.

Aktuell med: Utställning under Landskrona Foto Festival.

Fotoutrustning: Antika kameror med antika objektiv, mörkrumstält och en hel del kemi.

Hemsida: fotografhansjonsson.se

Då var det främst Kodak Tri-X som rasslade igenom motorkamerorna. På redaktionen kopierades bilderna i mörkrummet.

Vid sidan om jobbet drev Hans egna foto-projekt, något som han fortsatte med efter att han slutat på Sydsvenskan och blev kommersiell fotograf.

– Det var fantastiska år på Sydsvenskan där jag fick resa mycket. En anledning till att jag slutade på Sydsvenskan i mitten av 1990-talet var att jag såg hur de 25 år äldre fotograferna var trötta och bara tänkte på sin pension. Min pension lär bli usel, men det tar jag gärna.

I stället för dagspress började Hans jobba

för de glättiga tidningsmagasinen som då hade sina gyllene år. Han jobbade en hel del för Café. De egna projekten innebar bland annat att han reste runt på turné med Monica Zetterlund, vilket resulterade i både bok och utställning. Efter en flytt till Örebro gjorde han en bok om landshövdingen med en panoramakamera.

Men så kom digitaltekniken i början av 2000-talet.

– Fotografen förändrades över en natt. Inte så att jag förlorade uppdrag, men mina bilder har alltid kommit till i mörkrummet. Själva exponeringen är bara grunden.

Tillbaka till den där dagen då Hans surfade runt bland hemsidor med våtplåtsbilder.

– Upplevelsen var stark. Jag blev så tagen av bilderna att jag blev tvungen att lära mer och mer. Med lite övertalning lyckades jag övertala Bosse Blomkvist i Lund att hålla en workshop bara för mig. När jag gjorde min första våtplåt var det samma kick som när jag började i mörkrummet som 15-åring. Jag ville bara fortsätta och fortsätta.

– Och på den vägen är det. Detta är det roligaste jag har gjort.

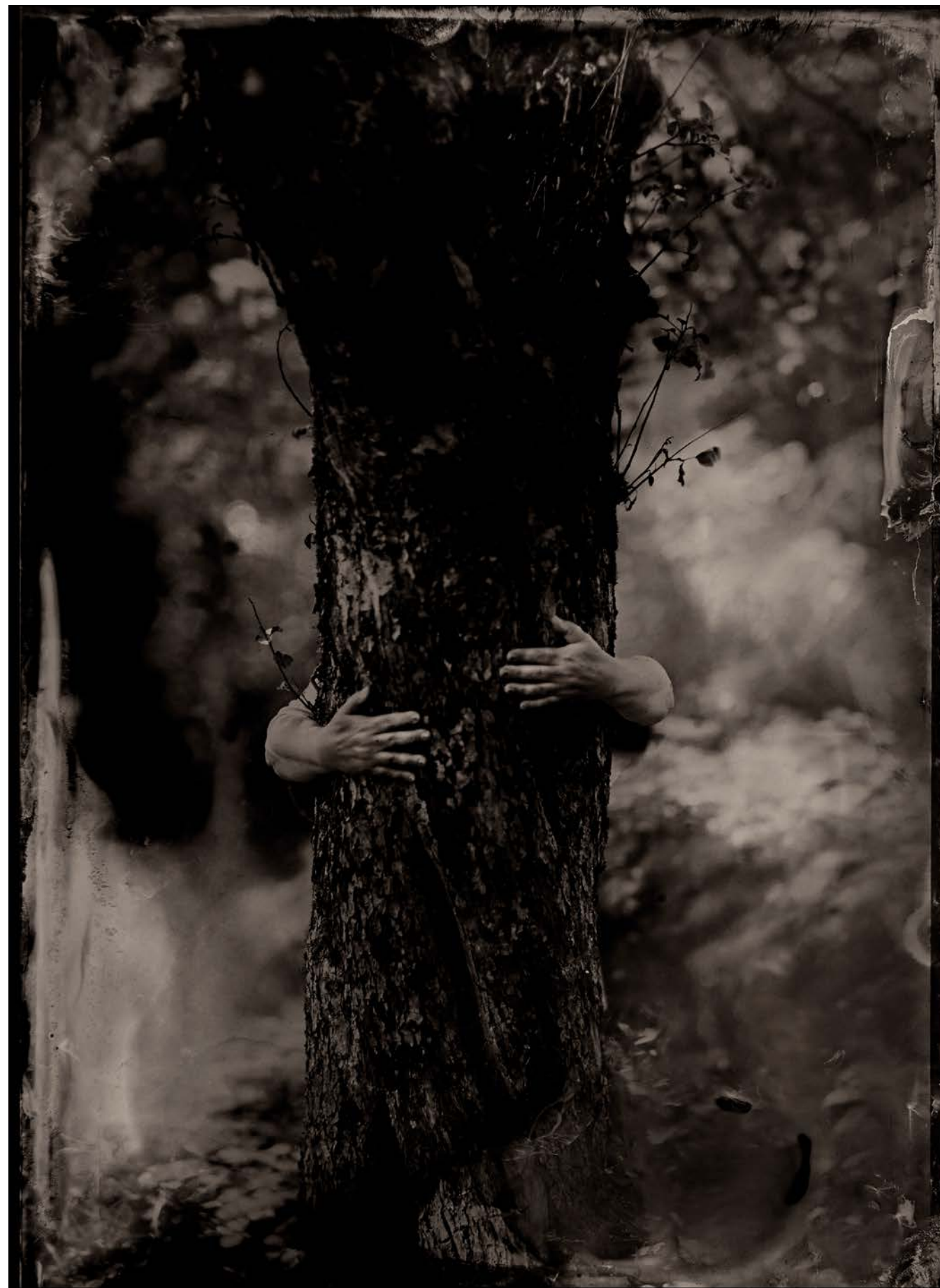
Hans har gått några workshops i Holland och även hållit några själv.

– Snart får jag en större ateljé som gör det lättare att hålla workshops. Det är kul att kunna sprida det här till andra. Många fascinerar av tekniken, andra tycker att det är ett sätt att uttrycka sin konstnärlighet på.

– Tekniken är från 1800-talet, så det är även många som gillar att klä ut modeller i 1800-talskläder för att ta bilder som ser historiska ut.

Men det är inte Hans grej. Han vill ta moderna bilder på våtplåt. Tekniken har dock sina begränsningar. ☹

© Hans Jonsson

– Jag ville ta bilder av renar under kalvmärkningen. Jag försökte, men insåg att det inte blev bra. Istället fick han använda betydligt modernare teknik, en 6x6 cm mellanformatskamera laddad med vanlig film.

De bilderna kommer inte ingå i sameprojektet eftersom det är ett uttalat våtplåtsprojekt.

– Det är fantastiskt att vi har ett urfolk i Sverige. Exotiskt och spännande, ändå kan de flesta mer om indianer än samer. De lever ett helt annat liv eftersom de måste förhålla sig till naturen under tiden de bor i kåtor och lagar mat över öppen eld.

Under kalvmärkningen var samerna klädda i arbetskläder och inte i samekläder.

– Men jag var där förra året under midsommar, och då var de festklädda.

– *Jag har fastnat för hantverket. Att det får ta tid, att jag får jobba med händerna. Det är ett konsthantverk.*”

BLIR DU ALDRIG FRUSTRERAD ÖVER TEJNIKEN?

– Det händer ofta. Eftersom det är hantverk rakt igen måste jag blanda kemin själv. Ibland blir blandningen fel, eller så visar kemin sig vara för gammal. Det funkar inte heller om kemin blir för varm. Samtidigt finns det något fascinerande med de tekniska bristerna. Man ser framkallningsstänk och artefakter i sidorna av plåtarna. De blir mer levande med dessa brister.

ÄR DET DYRT ATT FOTOGRAFERA MED VÅTPLÅT?

– Ja det kostar en hel del. De 50x50 centimeter stora plåtarna ligger strax under tusenlappen styck. Det går åt några för att få en bra bild. Mindre format som 20x30 centimeter kostar cirka 300 kronor per exponering.

© Hans Jonsson

Hans är antagligen den ende som gör så stora våtplåtar i Sverige. Den gigantiska storformatskameran som han lånat för projektet kräver tre personer för att flyttas.

– När jag lånade den stora kameran insåg jag att jag kunde ta porträtt av mina vänner. Det är lite skruvade bilder där jag har lagt till lite olika annorlunda saker i bilderna. Det är ju min tolkning av dem och inte en ren avbildning.

Omkring tjugo av vänporträtten kommer att ställas ut under Landskrona Foto Festival i höst (som gick av stapeln samtidigt som denna tidning trycktes. Red. anm). Utställningen har delfinansierats av ett fotostipendium som delas ut av fastighetsbolaget Landskronahem. Syftet är att stötta Landskrona som fotostad.

– Efter fotofestivalen ska jag ta tag i sameprojektet och göra en utställning, men jag vet

inte var den hamnar.

Förutom ett stipendium från Svenska Fotografers Förbund på tio tusen kronor finansierar Hans hela projektet själv.

– Så nu är jag fattig som en kyrkråtta, men jag har jättekul och jag har en förstående fru. Jag hoppas givetvis att sälja bilder och böcker så att projektet går ihop i slutändan.

HUR ÄR DET ATT LEVA SOM FOTOKONSTNÄR I SVERIGE?

– Det är tufft. När jag ställer ut på offentliga platser, som kommuner, får jag en viss utställningsersättning och kan förhoppningsvis sälja några bilder. Jag har ännu inte fått några stora arbetsstipendier utan måste ta vanliga kommersiella uppdrag emellanåt. Problemet är att projekten och uppdragen krockar ibland.

Hans menar att man är fotograf av ett skäl, och det är inte för att tjäna pengar, utan för att man har en passion för att skapa bilder.

– Jag har jag alltid tyckt att det är viktigt att utveckla mitt bildskapande än att optimera intjäningen. Då blir jag en bättre fotograf.

VAD HÄNDER MER I HÖST?

– Jag är inbjuden att medverka på Spegla i Norrköping i oktober med en utställning. Vi har även pratat om att jag ska föreläsa eller hålla en workshop.

Hans kommer att visa andra våtplåtsbilder än i Landskrona. Det blir utskrivna bilder istället för plåtar.

– Det är mycket bilder på människor. Inga porträtt utan mer arrangerade bilder. Mycket kroppar. ☒